

Maria Kycler

"Informacyjne narzędzia
wspomagające proces nauczania",
Katowice, 16 października 2013 r.

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 4, 152-154

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

MARIA KYCLER
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

INFORMACYJNE NARZĘDZIA WSPOMAGAJĄCE PROCES NAUCZANIA

(KATOWICE, 16 PAŹDZIERNIKA 2013 R.)

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach 16 października 2013 r. zorganizowało seminarium *Informacyjne narzędzia wspomagające proces nauczania*. Spotkanie wpisало się w cykl bibliotecznych warsztatów i szkoleń poświęconych *Informacyjnym narzędziom wspierania indywidualnego rozwoju*.

Seminarium było adresowane przede wszystkim do nauczycieli bibliotekarzy i nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych. Głównym celem, jaki przyświecał organizatorom, było podwyższenie kompetencji informacyjnych uczestników, a w konsekwencji podniesienie jakości kształcenia w liceach ogólnokształcących, technikach i zasadniczych szkołach zawodowych. Spotkanie zwróciło uwagę na konieczność ciągłego dostosowywania systemu edukacji do zachodzących zmian społecznych i przygotowania nauczycieli oraz młodzieży uczącej się do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym; ukazało dynamiczny przyrost objętości zasobów informacji, wzrost znaczenia informacji jako towaru oraz wskazało możliwości bezpłatnego dostępu do tradycyjnych i cyfrowych zasobów CINIiBA.

Uroczystego otwarcia seminarium dokonali Dariusz Pawelec, dyrektor CINIiBA, i Anna Zakrzewska-Zamora, dyrektor RODN „WOM”, którzy podkreślili rolę współpracy biblioteki akademickiej ze środowiskiem oświatowym i edukacyjnym na polu szerzenia kultury informacyjnej wśród mieszkańców regionu.

Uczestnicy wysłuchali wykładu *Źródła informacji z perspektywy zagadnień prawa autorskiego*, który wygłosiła Małgorzata Waga, pełnomocnik dyrektora CINIiBA ds. jakości usług. Prelegentka, w oparciu o zawartość strony WWW biblioteki, omówiła udostępniane tam źródła informacji: bazy danych, czasopisma elektroniczne, książki elektroniczne oraz biblioteki cyfrowe i repozytoria, odwołując się do zawartych umów licencyjnych i zapisów *Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych* bezpośrednio związanych z działalnością bibliotek.

Nawiązując do programu *Wirtualna Biblioteka Nauki* finansowanego ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego referentka omówiła zasoby licencyjne będące do dyspozycji czytelników w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego oraz zasady ich udostępniania. Nauczyciele poznali bazę danych ERIC, oferującą piśmiennictwo z zakresu edukacji i dyscyplin pokrewnych w postaci opisów bibliograficznych z abstraktami artykułów, dostępów pełnotekstowych do czasopism w bazie Academic Search Complete oraz linków do pełnych tekstów z czasopism wydawnictw Elsevier i Springer. M. Waga po zaznajomieniu słuchaczy z czasopismami elektronicznymi w zasobach CINIiBA wprowadziła ich w tematykę książek elektronicznych krajowych, dostępnych na platformie IBUK Libra oraz zagranicznych – na platformie SpringerLINK. Tworzenie i udostępnianie kolekcji Śląskiej Biblioteki Cyfrowej oraz Biblioteki Cyfrowej Uniwersytetu Śląskiego posłużyło do omówienia m.in. podstawy prawnej udostępniania utworów objętych autorskimi prawami majątkowymi, korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku czy wykorzystywania w bibliotekach cyfrowych utworów „osieroconych”. Podkreślono, że rozwijanie umiejętności zdobywania, selekcji, gromadzenia, przetwarzania i prezentowania rzetelnej informacji jest możliwe dzięki wykorzystaniu narzędzi informatycznych, jakimi są wyszukiwarki internetowe, a przede wszystkim multiwyszukiwarki naukowe. Na zakończenie prelegentka odniosła się do debaty o reformie prawa autorskiego toczącej się w 2013 r. w środowisku ekspertów; scharakteryzowała także stanowisko bibliotekarzy akademickich w tej sprawie.

W dyskusji zebrani poruszyli kwestię znajomości prawa autorskiego wśród użytkowników biblioteki, granic dopuszczalnego zwielokrotniania utworu oraz prawnych możliwości publikowania przez biblioteki szkolne okładek książek na ich stronach internetowych.

Część teoretyczną spotkania zamknęło oficjalne ogłoszenie konkursu *Istnieję w sieci*. Ma on na celu promocję bibliotek szkolnych w Internecie; skierowany do bibliotek szkolnych wszystkich typów z terenu województwa śląskiego dąży do wyłonienia najciekawszej strony internetowej, prezentującej działania tych placówek w roku szkolnym 2013/2014. Aldona Ferdyn, koordynatorka projektu, ogłaszając czwartą edycję konkursu zwróciła uwagę na popularyzację stron WWW jako sposobu komunikowania się biblioteki szkolnej z czytelnikami oraz współpracę nauczycieli z uczniami przy kreowaniu środowiska informacyjnego wychowanków zgodnie z ich potrzebami i dążeniami.

Drugą część seminarium wypełniły zajęcia warsztatowe i prezentacja biblioteki poprowadzone przez Jadwigę Witek i Tomasza Ziębę, specjalistów informacji naukowej CINIiBA. Uczestnicy podzieleni na dwie grupy mieli okazję do doskonalenia swych umiejętności informacyjnych. Ćwiczenia objęły przede wszystkim wyszukiwanie danych, które nie są publikowane w tzw. otwartym – indeksowanym przez wyszukiwarki – Internecie.

Szkolenia *Sztuka szukania w labiryncie informacji* miały na celu zapoznanie z bazami danych i innymi katalogami kwalifikowanych zasobów internetowych niedostępnych dla zwykłych wyszukiwarek. W oparciu o zasoby tzw. głębokiego Internetu obejmującego zarówno serwisy wielodziedzinowe, jak i wyspecjalizowane (meta-bazy i tematyczne systemy hipertekstowe) uczestnicy sesji uczyli się jak tworzyć efektywne strategie wyszukiwawcze oraz jak selekcjonować i wartościować wygenerowane dane.

Seminarium było także okazją do zwiedzenia gmachu CINIiBA. Oprowdzający zwrócili szczególną uwagę na „bibliotekę hybrydową”, czyli połączenie idei biblioteki tradycyjnej z nowoczesną biblioteką cyfrową, zarówno w sferze zasobów, usług, sposobów organizacji i dostępu do zbiorów, przekazu informacji, jak też pracowników i infrastruktury. CINIiBA została przedstawiona jako biblioteka łącząca w sobie dwa światy: rzeczywisty – utworzony przez fizycznie istniejącą bibliotekę, z wirtualnym – obejmującym cyfrową przestrzeń informacyjną; uwzględniono także rolę CINIiBA w integracji środowiska lokalnego, przejawiającą się w organizowaniu spotkań, konferencji, wystaw oraz innych wydarzeń naukowych i kulturalnych.

Seminarium *Informacyjne narzędzia wspomagające proces nauczania* przyczyniło się do ukazania wartości informacji oraz potrzeby kształcenia dojrzałych informacyjnie użytkowników informacji. Sesja wpisła się w szeroko rozumiane doskonalenie warsztatu przedmiotowo-dydaktycznego nauczycieli oraz wymianę informacji i wiedzy między Uniwersytetem a szkołami ponadgimnazjalnymi.